

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

lentacv-||la noui testamenti Cardi.||nalis sancti Xisti.||

Cajetan, Thomas

Colonie, 1526

VD16 V 1243

In tertio. De diuersis scripture dictis de sacerdotio, tres tractantur
questiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34421

Ientaculum tertium de sacerdotio.
Incipit ientaculum tertium
in quo tres tractantur que-
stiones.

Occurrunt Tertio circa diuersa in nouo testamento dicta de sacerdotio questiones tres. **P**rima de verbis Apoca. cap. v. fecisti nos deo nostro regnum ⁊ sacerdotes. Et cap. primo. fecit nos regnum ⁊ sacerdotes deo ⁊ patri suo.

Secunda de verbis Petri apostoli in ca. ij. prime sue pistole, vos autem genus electum, regale sacerdotium gens sancta ⁊c.

Tertia de verbis eiusdem Petri apostoli in eodem cap. ad quem accedentes, ⁊ ipsi tanquam lapides vivi superedificamini domos spirituales in sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias acceptabiles deo per Iesum Christum.

Circa verba Apoca. occurrit questio an sit sermo de sacerdotio proprie an non: nam ad vtranq; partem ratio viget. Quod enim de sacerdotibus proprie loquatur, habetur tum ex eo quod sermo improprie deditur diuinam reuelationem. Tum ex eo quod cõmunitum sibi regni nomen sumitur proprie quum dicitur, fecisti nos deo nostro regnum ⁊ sacerdotes: qua enim ratione non improprie regni nomen, eadem ratione abducendum a proprietate nõ est sacerdotis nomen, quum simul ponantur.

Ientaculū tertiū de sacerdotio xxxvii

¶ Quod vero non proprie sacerdotis nomen hoc in loco positum intelligatur, habetur ex eo quod si proprie dictum est, sequitur christianos omnes aut saltem iustos omnes saltem predestinatos esse proprie sacerdotes: quod sancte matris ecclesie pias aures offendit: utpote multorum hereticorum dogma

¶ Circa verba quoque Petri apostoli primo inducta occurrit primo similis questio: an scilicet sit sermo de sacerdotio proprie. Nam quod sit sermo proprius habetur ex duobus. Primo quia de dignitate populi christiani loquitur: constat autem ad dignitatem spectare sacerdotium proprie dictum et non per similitudinem. Secundo quia sermo iste sumptus est ex verbis domini scriptis a Moysse Exod. xix. ubi constat de sacerdotio proprie dicto sermonem esse

¶ Quod autem non sit sermo de sacerdotio proprie, ex eo arguitur, quia sequeretur quemlibet christianum donatum esse sacerdotio proprie dicto: et sic quilibet christianus esset proprie sacerdos. Quod hinc tanto clarius sequitur, quanto manifestum est ad populum christianum hunc sermonem dirigi, et non ad maiores in ecclesia: ad quos forte referri dicuntur sermones allati ex Apoca.

¶ Occurrit deinde specialis questio cur Petrus apostolus referens hec domini verba mutauerit illa. Nam in Exo. dominus dixit: vos eritis mihi in regnum sacerdotale: Petrus vero dixit, vos autem sacerdotium regale. Inter que quanta sit distantia monstrat diuersa significatio substantiui et adiectiui. **¶** Circa demum verba eiusdem Petri apostoli ultimo allata, similis primo occurrit questio de proprietate sermonis, quia ex vna parte loqui un-

Tentaculum tertium de sacerdotio.

proprie dedecet sacram scripturam: et ex alia parte sequitur oēs christianos esse sacerdotes si sermo est proprius, quā ad oēs dirigatur sermo iste.

Queritur deinde an hostias dixerit spirituales, diminutionis an excellentie causa, ut scilicet hortetur ad offerendū spirituales hostias, tanquā meliores hostijs corporalibus, vel tanquā ad quales possunt.

Antequam Respondeat, predeclarandi sunt ex sacra scriptura termini cū differentijs eorū. In duplici siquidem significatione inuenitur sacerdotium in sacra scriptura. scilicet vel proprie, vel secundum similitudinem seu participationem quandam. Et proprie quidem frequentissimum est sacerdotis nomen in sacris lris. Secundū vero similitudinē rarē quidē est ipm sacerdotij nomen: sepe tñ sacerdotalium operū nominibus scriptura utitur sic, scilicet sūm similitudinem seu participationem quandam: ut nunc nunc apparebit.

Sacerdos igitur proprie, diffinitur ab apostolo ad Heb. v. omnis, inquit, pontifex, ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his que ad deū sunt, ut offerat deo dona et sacrificia pro peccatis. Nec mireris nouicie, si de sacerdote loquēdo ad pontificis diffinitionē transire videamur: quandoquidem apostolus ut synonymis utitur pontificis et sacerdotis nominibus: ut patet ibi in multis capi. Iuxta hanc significationem constat appellari sacerdotes eos qui officium habebant offerendi deo sacrificia et oblationes: et sepius in scriptura nominari. Sacerdotij vero nomine sūm quandā similitudinē, Petrus apost. utitur in verbis in tertis questione inductis, ut infra clare patebit.

Ientaculū tertiū de sacerdotio xxxviii

Opera autē sacerdotis plures inuenimus s̄m similitudinē applicata ad actus diuersarū virtutum. Et de interiore actu p̄nie patet in ps. sacrificiū deo sp̄s contribulatus. De actu abstinentie ad Rom. xij. exhibeatis corpora vestra hostiā uiuentē sanctā &c. De actu diuine laudis ad Heb. xij. offeramus hostiam laudis semper deo. i. fructū labioꝝ cōfite-
tium nomini eius. De actu b̄nificentie ibidē, b̄nificē-
tie & cōdonis nolite obliuisci: talib⁹ eīm hostijs pro-
mere deus. De actu martyrii, Sap. iij. tanq̄ aurū
in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiā
accepit illos. Et vniuersaliter de actibus iustitie in
ps. dicitur: sacrificate sacrificium iustitie. Nec eīm
& alia huiusmodi per quandam similitudinē ho-
stie & sacrificij dicuntur, pro quanto induūt ratio-
nem oblatorum deo ad eius honorem, Et similiter
secundum similitudinē sacerdos dicitur qui hec
ad honorem dei facit: pro quanto offert huiusmo-
di virtutum actus deo, ordinando illos in honores
¶ Ex quibus habes primo, q̄ sacerdos (dei.
proprie est nomen gradus, ordinis seu officij publi-
ci ad offerendum deo sacrificiū: non curando nunc
differentiā inter ordinē, gradū & officiū. Sacerdos
v̄o similitudinarie. nomē est vtutis. s. religionis seu
sanctitatis afficientis animū ad diuinū cultum.

¶ Habes secūdo cōditiones tres requisitas ad
proprie sacerdotium. Prima est q̄ sit ex hominib⁹
assumptus. Et hinc gradus seu dignitas monstrat̄
vt inter li. glosa notauit. Secūda est q̄ sit pro homi-
nib⁹ p̄stitutus. Et hinc publica vtilitas monstrat̄: i-
ta vt sit mediator inter deū & homines p̄stitut⁹ pro
hominibus in his que sunt ad deum.

Tentaculum tertium de sacerdotio.

Tertia est q̄ offerat sacrificia. Et hinc facultas ad supremum oblatoꝝ deo, monstratur: ad differētiā minorum etiam officioꝝ publicoꝝ ad offerendum deo laudes. Nunquā itaq; intelligas sacerdotium aut sacerdotem proprie, nisi has in eo inuenis condiciones, offerentes siquidem quecunque virtutum opera deo, assimilantur sacerdotibus, ⁊ participant sacerdotiū, pro quanto actum oblationis exercent: sed a sacerdotio ⁊ sacerdote proprie deficiunt, pro quanto non ex publico sacerdotij officio offerunt. Et similiter oblata deficiunt a sacrificijs proportionaliter: vt infra clare patebit.

Et si obiiciatur contra hec, q̄ qua ratioe christus offerendo seipsum in ara crucis fuit vere ⁊ proprie sacerdos, eadem ratione sancti martyres offerendo seipsos in ara ignis ⁊ alioꝝ tormentoꝝ fuerunt vere ⁊ proprie sacerdotes: ac per hoc ruit oīa dicta: quoniam ex sola virtute martyrij voluntarij sacerdotium proprie dictum inuenitur. Et si hoc admittitur, non erit difficile deducere sacerdotium proprie dictum ad offerentes mortificationem carnis ⁊ alia huiusmodi.

Ad hoc dicitur q̄ inter Christum ⁊ alios maxima est in hoc differentia, ⁊ pro nunc dicemus triplicem. Prima est ex parte principij, quia Christus ex publico sacerdotij officio obtulit seipsum: ita q̄ fuit constitutus sacerdos ad sacrificandū in seipm, quod de nullo alio etiam suspicari fas est, quia nullus fit sacerdos ad offerendum seipsum in sacrificium, sed ad offerendum in lege veteri vitulū aut ouē ⁊c. ⁊ in lege noua corpus ⁊ sanguinē domini, Christus autem dominus ex hominibus assumptus ⁊

Ientaculū tertiū de sacerdotio xxxix.

deo patre. ⁊ pro hominibus constitutus est ad offerendum seipsum per mortē propriam in ara crucis, vt patet per apostoli processum longū ad Hebræos. ¶ Secunda est ex parte oblationis. Oblatio siquidem Christi fuit secundum substantiā oblationis voluntaria, hoc est, mortuus est quia ipse voluit, non solum voluntate diuina, sed etiam voluntate humana, non solum per modum acceptantis, sed per modum causantis: pro quanto in potestate anime sue erat prohibere mortem suam corporalē quia erat anima glorificata, ⁊ noluit fieri huicmodi prohibitionem. Vnde singularissime scriptum est de hoc voluntario Esai. liij. oblatus est quia ipse voluit. Et ipse dominus dicit: nemo tollit animā meā a me, sed ego ponā eam a meipso, Joan. x. ⁊ de sua quo ad hoc potestate subdit, potestatem habeo ponendi animam meam, ⁊ potestatem habeo iterum sumendi eam. Reliquorum autem sanctorum martyrum, oblatio non fuit voluntaria quo ad substantiā, quia nō erat in potestate eorum mori vel non mori, quāuis in potestate eorum quādoq; fuerint circumstantie moriendi: puta locus, tempus, modus. Non fuit, inquam, voluntaria nisi per modum acceptantis, pro quanto acceptauerunt mori pro honore dei, quasi facientes de necessitate virtutem. ¶ Tertia ex parte rei oblate. Nam sanguis Christi fuit sūapte natura reconciliatiuus, satisfactiuus ⁊c. pro aliis imo pro toto mundo, vt dicitur i. Joā. ij. sanguis vero aliorum martyrum ipsis solis meritorius est. Non est ergo similis rō de sacrificio mortis Christi ⁊ sacrificiis mortis aliorum martyrum, Vnde manifestum fit Christum offerendo seipsum

Ientaculum tertium de sacerdotio.

fuisse vere et proprie sacerdotem, sanctos autem martyres fuisse sacerdotes per quandam similitudinem, ut sacerdos est nomen virtutis:

In his premissis Respondetur ad primam questionem de vrbis apoc. q. sermo est in utroque textu de sacerdote proprie. Recognoscuntur siquidem duo beneficia exhibita Christiano populo: scilicet regni et sacerdotij.

Ubi pro claritate aduerte magnam esse dignitatem populi si erigatur in regnum, et si concedatur ut sint ex eis sacerdotes: ut testatur priuatio eorundem, si enim regnum redigeretur in prouinciam, valde degeneraret: similiter si populus aliquis priuaretur ut ex eis non possint fieri sacerdotes, aut (quod plus est) quod in eis non essent sacerdotes, valde denigraretur. Sed magnam ergo beneficium populi spectat concessio vtriusque dignitatis: ut scilicet populus erigatur in regnum, et suos habeat ex suis sacerdotes. Vtriusque itaque dignitatem collatam Christiano populo esse Apocalypsis testatur.

Et regnum quidem dei est (ut dicitur ad Rom. xiiij.) iustitia, pax, et gaudium in spiritu sancto. Quod in presenti incipit: iuxta illud Luc. xvij. regnum dei intra vos est. In futuro autem perficietur: tunc quia nec iustitia, nec pax, nec gaudium in spiritu sancto hic consummatur: tunc quia Christus ipse expectauit regnare usquequo transiret ex hac vita. fit ergo Christianus populus regnum deo, quum fit iustus, pacificus, et gaudens in spiritu sancto.

Esiste pariter hic. et nota primo dignitatem regalem explicari per regnum, non per reges. ait enim: fecisti nos regnum, et non dicit, fecisti nos reges, quia regnum directe

Tentaculū tertiū de sacerdotio   **xl.**

sonat dignitatē vniuersitatis, rex autem dignitatez
personalem. **¶** Ut hinc intelligas Christianos
erectos proprie in regnum ⁊ non in reges: vnus
enim solus est in dei regno rex, proprie loquēdo.

¶ Nota secundo eandē excellentiam notari, q̄ hic i-
cipiat ⁊ in futuro consuminabitur: dum verbo p̄-
teritū dicitur, fecisti nos regnum, ⁊ verbo futu-
ri temporis subditur, regnabimus super terrā, qd̄
tunc verificabitur, quum Christiani corregnabunt
Christo in terra viuentium.

¶ Nota tertio dignitatem regalem ita explicatam
in presenti ⁊ in futuro per dicta verba vt intelligere
tur excellentiam hanc ita esse vniuersitatis, vt ad
personales quoq; actus in futuro se extendat. **¶** Et
propterea explicata est quo ad futurum per actus
regnandi. dnm dictum est, ⁊ regnabimus super ter-
ram, quo cōtra sacerdotalis dignitas explicata est
per nomen personale, ⁊ nihil ad sacerdotes spectās
dicitur de futuro, vt intelligeremus aliter commu-
nicatam dignitatem sacerdotalem, ⁊ aliter dignita-
tem regni: ⁊ similiter aliter ⁊ aliter se habere ad fu-
turum vtrāq; dignitatem. Dignitas namq; sacer-
dotalis non sic est populi vt q̄libet sit ps sacerdotij
sicut dignitas regni sic est populi vt q̄libz sit ps re-
gni, s̄ sacerdotalis dignitas sic ē populi vt habeat
ex suis aliqs sacerdotes. **¶** Et propterea tertus vtiē sa-
cerdotis noie: quod nō est nomen collectiuū, sed sin-
gularis persone. **¶** Et vt contentiosi ac p̄ter-
iti conuincantur ⁊ videant suauē dispositionem re-
gni ⁊ sacerdotij populo p̄cessi, erigere dictū intelle-
ctū, p̄spice ⁊ clare intuere aliū sensuz. **¶** q̄ q̄libet de
populo sit sacerdos) destruere seipm. **¶** Mā si sic cbrī

Ientaculū tertiū de sacerdotio.

Christianus populus habet dignitatem sacerdotij vt quilibet sit sacerdos proprie loquēdo sequeretur de necessitate q̄ nullus christianus est sacerdos: quia sacerdos ex hominibus est assumptus, et pro hominibus constitutus in his que sunt ad deum, et c. ac per hoc si quilibet est assumptus et constitutus, nulli sunt ex quibus assumitur et pro quibus constituitur.

¶ Nisi forte diceretur, q̄ remanent infideles ex quibus assumitur et pro quibus constituitur. Quod primo est ridiculum. sacerdotes nostros fieri per infidelibus. Deinde non effugit vim argumenti: quia si totus mundus esset christianus, nullus christianus esset sacerdos: quum nulli homines remanerent ex quibus sacerdos assumeretur et pro quibus constitueretur. sicut si quilibet homo esset rex, nullus homo esset rex: quia nullus haberet super quos regnaret. Sapientia ergo diuina disponens omnia suauiter, reuelauit christiano populo vtriusque dignitatem collatam, ita vt intelligatur vtriusque suauiter collata, illa regia secundum suauitatem regni, sacerdotalis vero secundum suauitatem sacerdotis: vt scilicet ex christianis aliqui sint assumpti et constituti pro alijs sacerdotes. Et sicut vere et proprie dicitur, fecisti nos deo nostro regnum, colligendo omnes christianos in regnum dei, ita verissime etiam dicitur fecisti nos sacerdotes deo, assumendo ex nobis et constituendo pro nobis aliquos nostrum sacerdotes: quoniam sic et verissime et propriissime verus est sermo iuxta subiectam materiam: et totus populus recognoscit beneficium vtriusque esse suum, quamuis diuersimode: quia primum in singulis, secundum in quibusdam, ex singulis tamen et pro singulis. Et quia in pa-

Ientaculum tertium de sacerdotio. xli.

tria nō erunt sacrificia, sicut nec templum (iuxta illud Apoc. xxi. tēplum nō vidi in ea) ideo nihil in futurum de actu sacerdotis dicitur: Quis sacerdotialis dignitas maneat in eternum.

Et sic patet solutio prime quæstionis, admittendo dicta Apoca. verba ad vniuersum Christianū populū referri: quod tamē multi forte nō admitterent. Et vba quædam allata ex v. cap. nō sunt populi Christiani, sed animalium et seniorum: a quibus distingui reliquum Christianum populū apparet intuenti textum, exprimentem vltra animalia et seniores angelos et omnem creaturā in celo sup terrā etc. Verba autē primi capitali, Joā. apostoli et euāgeliste sunt quærat sacerdos, et in psona ipsius et ei similitū glosari pnt. Nec de prima quæstione.

Ad secundam Quæstionē de verbis Petri apostoli, p quō similem petit difficultatē patere potest ex dictis responsio. Et breuiter dicit, quod est ibi sermo de sacerdotio proprie dicto, et quod secundū rē significatur ibi vtraque dignitas, regni, scilicet et sacerdotij collata Christiano populo. Quo ad modū vero explicādi, aliter explicata est a Petro apostolo quā fuit a Joāne euāgelista, nā Petr⁹ nō explicauit illā p nomē personale (nō enim dixit, vos estis sacerdotes) sed p nomē ipsius dignitatis sacerdotialis, dicēdo vos estis sacerdotij, p hoc eruditus quisque facile posset intelligere quid significat: scilicet quod in illis est dignitas sacerdotij, scilicet in vobis est dignitas sacerdotij. Quod sufficientissime verificatur habendo ex seipis quosdam sacerdotes, et non oportet verificari sic vt singuli sint sacerdotes: quia deductum est, si singuli essent sa-

f

Lentaculum tertium de sacerdotio

cerdotes nullus esset sacerdos.

Quam vero secundo queritur cur Petrus mutaverit verba domini in ero. dum ibi dicitur, regnum sacerdotale, Petrus autem ait, sacerdotiū regale. respondetur ea ratione factam esse mutationē: quia illud regnū utpote tēporale decorabatur dignitate sacerdotali tanquā illustriore: sacerdotiū vero nostrū quāvis spiritalius, decoratur tamē regno dei eterno, utpote clarioze et melioze, hinc enim factū est ut ibi regnum significaretur decoratum sacerdotali dignitate, dicendo regnum sacerdotale: hic vero sacerdotium significaretur decoratū regno, dicendo sacerdotium regale.

Declaro singula. Promisit populo Israel deus si servaret mādata sua, quatuor: ut dicitur exo. xix. eritis mihi in peculiū de cunctis populis, mea est enim omnis terra, et vos eritis mihi in regnum sacerdotale et gens sancta. Vbi primo permittit deus habiturū se populum Israel in spāliter ppiā rem ad similitudinē peculiā, quod specialioze quodā iure possidetur quā id quod communiter habetur, unde et dicitur peculiū castrense vel quasi etc. Propterea siquidem interponit, mea est enim omnis terra. Tanquam diceret, licet ego sim vniuersalis dominus totius orbis communi iure creationis, gubernationis etc. vos tamen eritis mei quasi speciali quodā iure, propter specialē curam quā habebo de vobis quasi de peculio. Et huic suo peculio adicit tres dignitates, scilicet regni, sacerdotij, et sanctitatis, regni quodē tpalis: quia erigebat populū illum in tēporale regnum ipsius dei, ita quod deus esset illis rex et ipsi essent eius regnum.

Tentaculum tertium de sacerdotio. xliij

Nec hoc ego fingo, sed scriptura testatur multipliciter. Tum primi Reg. viij. vbi populo petente constitui sibi hominē in regē, dominus dixit ad Samuelē, nō em̄ te sed me abiecerūt ne regnē sup eos. Tum q̄a ibidē xij. Samuel dixit populo ad idē p̄positū, dixistis rex imperabit nobis, quū dñs de⁹ vester regnaret in vobis. Tum quia in p̄fato. viij. ca. reprehenditur populus de hac sua petitione, q̄ nō esset reprehensione digna, nisi ratione iniurie quam faciebant deo resutantes illum pro rege, ⁊ volentes habere hominē in regem sicut ceterę gentes habēt. Unde populus Israel paruo tempore dignitatem regni dei retinuit: scilicet a Moyses vsq; ad Samuelē, postea autem in regnum hominis degenerando transijt. Et hoc etiam parum retinuit, sub trib⁹ scilicet regibus tātum: Saule, Dauid, ⁊ Salomōe. Nam postea non fuit amplius regnum hominis, sed scissum est in regna hominū. Temporalem ergo dignitatem regni dei vt sp̄alis regis eorū p̄missam a deo si seruarent mandata eius, quia latens erat, quia rex inuisibilis, oportuit decorare ⁊ illustrare claritate dignitatis sacerdotalis, que in manifesto posita fuit, ⁊ p̄pterea dicitur regnum sacerdotale. In cuius signū sup̄ma iudicia summo sacerdoti seruata sic erant vt morte puniendus esset q̄ non p̄reret iudicato: vt habes Deutero xvij, ⁊ reuocatio profugorum vsque ad mortem summi sacerdotis decreta fuit, Josue xx.

Tercia demum dignitas (scilicet vt essent gens non prophana, non superstitiosa, non sacrilega, vt gentes ignorantes deum ⁊ colentes idola, sed sancta, hoc est dicata deo v̄o p̄ v̄ez cultū) manifesta est

Ientaculum tertium de sacerdotio.

Petrus autē apostolus mutatit peculiū in genus electū, explicans ⁊ specialitatē electoꝝ, ⁊ originem p̄ eternā electionē, ⁊ modum erequēdi electionem p̄ viam generatiōis: generātur siquidem Chꝛistiani per baptisimū. Dignitatem vero regni altioꝝ in sinua uit sacerdotali. Et vere sic est: q̄a sacerdotiū chꝛi- num est sacerdotiū regni, sicut euāgelium est euā- gelium regni, proculdubio eterni: vt explicat etiā apo- stolus ad Heb. ix. Chꝛistus assistens p̄ōtifer futu- roꝝ bonoꝝ: h̄ est eoꝝ q̄ in futuro seculo expectam⁹. Cōstat autē lōge melius ⁊ illustrius esse eternum dei regnum quā p̄ns sacerdotiū: quoniā hoc sacerdo- tium est p̄pter illud regnū ⁊ nō ecōtrario. Rōnabi- biliter itaq; mutatit Petrus, dicens sacerdotiū res- gale, p̄pter excellentiā eterni regni, cuius est sacerdo- tium nostrum. Et hoc ita accipito secundum litera- lem sensum scripture, vt nō respuas etiā posse dici nostrum sacerdotium regale, q̄a est secundum ordi- nem Melchise dech q̄ rex ⁊ sacerdos fuit. Et hec de secunda questione.

Ad tertiam Questionē de v̄bis eiusdē p̄e- tri apostoli, ad quē accedentes ⁊c. r̄ndetur q̄ sermo est hic de sacerdotio non pro- prie sed metaphorice. Quod ex cōtextu apparet. Tum ex p̄cedentibus, nam metaphorico sermone p̄- ponit lapides viuos ⁊ supedificari ⁊ domos sp̄i- tuales. Tum ex sequentibus, nam metaphorico q̄ sermone subiungit spirituales hostias. Ex his em̄ manifestū fit q̄ metaphorice quoq; loq̄tur de sacer- dotio exhortans fideles vt accedentes ad Chꝛistū spiritualibus pedibus, tanq̄ viui lapides supedifi- centur in sp̄uales domos ⁊ in spirituale sacerdotiū

Leuiticum tertium de sacerdotio. xliij.

ad offerendum spirituales hostias.

Ubi clare patere potest totum sermonem esse metaphorice, et significari per hoc sacerdotium virtutis quod aliquis offert opera virtutis deo: ut supra diximus. In cuius signum appellatum est sacerdotium sanctum, a sanctitatis virtute, cuius est afficere animum ad diuinum cultum: sanctitas enim licet credatur illamet virtusque est religio: in hoc tamen ab ea differt, quod ipsa primo respicit animum, religio vero opera. Unde vacantes exteriori cultui diuino, religiosi appellantur: sancti autem minime, nisi animo mundo ad diuinum se habeant cultum. Ad mundo igitur animo offerendum virtutis opera deo hortatus est, dum in lectum sacerdotium perhibere christianos studuit. Nec hinc sequitur aliquid inconueniens aut dedecus sacra scriptura: quoniam aliud est improprie loqui, et aliud est metaphorice loqui: ut patet, et metaphorica locutio frequens est in sacra scriptura. **A**d id vero quod deinde dicitur de spiritualibus hostijs, an meliores sint etc. respondeo tria, promissa tamen prius ratione nominis. Actus virtutis interioris elicitus et exterioris impati, si ad honorem dei fuerit, dicitur spiritualis hostia eadem ratione quia hostie sunt secundum spiritum: sicut domus spiritualis dicitur quia domus est apud spiritum. Interior autem virtutis actus ad deum relatus dicitur spirituali etiam ratione hostia spiritualis, scilicet ratione materie, ita quod est utroque modo spiritualis: et vocatur sacrificium inuisibile a sanctis doctoribus.

Primum itaque est, quod spirituales hostie secundum rationem hostie, sunt diminutivae hostie: hoc est sunt hostie secundum quod, et non simpliciter. Ita quod licet spiritualis est conditio quasi diminuens rationem hostie, seu dicens hostiam secundum quod hostia enim simpliciter et absolute nomen est corporalis sa-

Sentaculum tertium de sacerdotio.

erificij. Exēplum. Domus est nomē rei corpalis, & p̄pterea domus spūalis nō est dom⁹ simplr, sed metaphōrice seu secundum quid.

¶ Secundū est, q̄ comparando hostias spūales hostijs absolute q̄ sūt sacrificia corpalia, meliores sunt simplr hostie spirituales. Et ratio est: q̄a hostia spiritalis est v̄tutis reddentis hominē deo gratū, & q̄ nemo pōt male vti, sacrificia aut̄ stant cū immūdo animo, & ille sunt p̄prie bonis, iste aut̄ cōes sunt bonis, & malis, vñ Isa. i. dñs dicit, quo mihi multitudinē victimarū v̄faz: incēsum abhominatio est mihi. Et tandē rōnem reddēs subdit manus v̄e sanguine plene sunt. Et dñs in euāgelio Mat. ix, euntes discite q̄d est misericordiā volo & nō sacrificiū q̄d scriptū est Osee, vi. vbi adiungit̄, & sciētia dei plus q̄ holocaustū misericordia em̄ & sciētia dei spirituales sunt hostie.

¶ Tertium est q̄ hostia non testamēti in seipsa quidē melior est omnibus: quā sit ipse Ch̄s deus noster. Sed oblatio eius ex pte offerētū nō est melior hostijs spiritalibus: sed quāq̄ est pessima: vt patet. Quā Petrus ergo apostolus ad offerēdas spirituales hostias inducit, ad meliores offerētibus inducit: quānis ad diminutiones in ratione hostie.

Et hec de tertia questione, Posonij
in festo Pauli primi heremi
te. M. D. xxiii.